

11 ביוני, 2007
ש/ 17505

לכבוד
אלוף גדי שמני
מפקד פיקוד מרכז
בפקס : 5305741-02
א' נ'

הנדון : חיפוש משפילים והתנכלויות בתושבים פלסטיניים בשער ריחן.

אנו פונים אליך בשם המועצה המקומית ברטעה א-שרקיייה, בדרישה שתורה לחברת האבטחה הפרטית, המפעילה את מעבר ריחן שבחומת ההפרדה, להפסיק לאלתר את החיפוש המשפילים והמבזים של תושבי המובלעת, המבקשים לעבור ממובלעת ברטעה אל יתרת הגדה המערבית ובחזרה, כפי שיפורט להלן :

1. מובלעת ברטעה, הנמצאת בחלקה הצפוני של הגדה המערבית, נוצרה כתוצאה מהקמת גדר ההפרדה בתוך השטח הכבוש. שטח המובלעת הוא כ- 18 קמ"ר וחיים בה כ- 4,300 פלסטינים, רובם הגדול - בכפר ברטעה א-שרקיייה, ומיעוטם (כ- 1,000 תושבים) בכפרים אום א-ריחן, דאהר אלמליח, חירבת שיח סעד וחירבת עבדאללה יונס.

2. גדר ההפרדה שמקיף את המובלעת נקבעו ארבעה מעברים. המעבר העיקרי שבהם הוא שער ריחן, הממוקם בסמוך לכפר אום א-ריחן, והוא מקשר בין המובלעת לבין אזור הכפר יעבד וג'נין, שהיא המרכז המטרופוליני ההיסטורי של תושבי האזור. שני שערים נוספים, הממוקמים בסמוך לענין ולדהר אל-עאבד, פתוחים רק בעונת המסיק בלבד. השער האחרון, בסמוך להתנחלות שקד, נפתח לאחרונה לתושבי הכפר אום א-ריחן.

3. ביום 16.5.07 הועברה השליטה במעבר ריחן לחברת אבטחה פרטית. העברת השליטה במעבר לידי חברה פרטית תחריפה את המצוקה הקשה ממילא, שהיתה מנת חלקם של תושבי המובלעת. לפי עדויות התושבים, הם נדרשים לעבור בדיקות משפילות ומבזות, על מנת לעבור דרך השער ליישובים פלסטיניים, השוכנים מעבר לגדר, או בדרכם חזרה לתוך המובלעת. מעבר להיותן פוגעניות ומבזות, בדיקות אלה אורכות זמן רב, ולעיתים נמשכות שעה ואפילו שעתיים. עיכובים אלה גורמים נזקים מסוגים שונים לתושבי המובלעת לרבות איחורים ניכרים למקומות העבודה, או למוסדות השכלה.

4. לפני העברת השליטה במעבר ריחן לידי חברת אבטחה פרטית, נדרשו התושבים לעבור דרך גלאי מתכת וחפציהם עברו בדיקה ידנית. הם נדרשו להוריד תכשיטים, שעונים וכיוצא באלה רק אם הגלאי השמיע צפצוף התראה. מבלי להביע עמדה לגבי חוקיותם של נוהלי החיפוש של הצבא, ברור מאליו, כי

Haifa Branch: P.O.Box 33709, Haifa 31336, Tel: 04-8526333/4/5 Fax: 04-8526331

סניף חיפה : ת.ד. 33709, חיפה 31336, טל: 04-8526333/4/5 פקס : 04-8526331
فرع حيفا: ص.ب. 33709, حيفا 31336, تلفون: 04-8526333/4/5, فاكس: 04-8526331

החיפושים המשפילים שהתושבים נאלצים לעבור אותם היום הם בלתי חוקיים, ופוגעים פגיעה קשה בזכויות היסוד שלהם.

5. את מסכת ההשפלות של התושבים, המבקשים לעבור דרך מעבר ריחן, ניתן לתאר כדלקמן:
 - א. הסבל של התושבים מתחיל כשהם מגיעים למעבר. אז הם שומעים קריאה, המופנית אליהם באמצעות מיקרופון, הדורשת מהם להוריד את הנעליים, החגורה, התכשיטים ושעוני יד, ולרוקן את הכיסים. הם נאלצים להמתין בתור ארוך עד שעוברים את השער החיצוני. אז הם נדרשים לעבור דרך גלאי מתכת, וחפציהם עוברים בדיקה באמצעות מכונת שיקוף.
 - ב. אחרי שעוברים בדיקה זו, הם נדרשים להמתין בחדר צדדי קטן בזמן שנערך חיפוש נוסף בחפציהם. בחדר זה הם נדרשים שוב להוריד נעליים, חגורה ותכשיטים לצורך בדיקה נוספת. בחדר זה מכניסים עד 8 אנשים והם נאלצים להמתין שעה לכל הפחות עד שמסתיים תהליך הבדיקה החוזרת.
 - ג. בנוסף, בחדר אין הפרדה בין גברים לנשים. ידוע לנו על מקרים שבהם נשים דתיות נדרשו להוריד את החגורה והתכשיטים ואף את כיסוי הראש מול גברים, ומשסירבו להיענות לדרישה זו, הפוגעת בזכותן לכבוד, לאוטונומיה ולחופש הדת, הן לא הורשו לעבור.
 - ד. לא זו אף זו, במידה והנשים או מי מהתושבים מסרבים להיענות לדרישות משפילות ופוגעניות של המאבטחים, חברת האבטחה סוגרת את המעבר בפני כל התושבים, ועובדיה לא מרשים לאף אחד לעבור.
 - ה. מי שמסיים את סדרת הבדיקות הטורדניות הללו, נדרש לעבור בדיקה נוספת של תעודת הזהות ואישורי מעבר, ורק אז הוא יכול לעבור דרך השער.
 - ו. יצוין, כי חברת האבטחה הפרטית מפעילה את המעבר החל משעה 6 בבוקר עד לשעה 9 בערב. מי שמגיע למעבר ריחן שלא במסגרת שעות אלה אינו יכול לעבור.
6. לגבי המעבר של כלי רכב, רכב פרטי נבדק על-ידי כלבים ולאחר מכן על-ידי עובדי חברת האבטחה הפרטית, שעורכים בו חיפוש דקדקני. בדיקה משולבת זו נמשכת כחצי שעה. כלי רכב מסחריים, המעבירים סחורה דרך המעבר, עוברים בדיקה דקדקנית בה מעורבים גם כלבים, אף אם מדובר בכלי רכב המעבירים מזון, ולא פעם הכלבים שבודקים את כלי הרכב, דורכים על הירקות והפירות ומקלקלים אותם ובכך נגרם נזק כלכלי לסוחרים. בדיקת כלי רכב מסחריים נמשכת כשעה.
7. חייהם של תושבים רבים, העוברים דרך מעבר ריחן מדי יום, הפכו פשוטו כמשמעו לבלתי נסבלים. סדרת הבדיקות הטורדניות והמבזות, והעיכובים הרבים שנגרמים להם מדי יום פוגעים פגיעה קשה בזכויות האדם שלהם. ראשית, העובדה שבני אדם נדרשים לעבור בדיקות ביטחוניות כדי לנוע בתוך מולדתם מהווה כשלעצמה פגיעה אנושה בזכותם לחופש תנועה ובזכותם לכבוד.
8. שנית, הדרישה מתושבי המובלעת לעבור שוב ושוב בדיקות ביטחוניות טורדניות, לעתים תוך הצגת דרישות פוגעניות כגון הדרישה שנשים דתיות יסירו את כיסוי הראש, היא דרישה משפילה ופוגעת פגיעה נוספת בכבודם של תושבי המובלעת.
9. מעבר לפגיעה בזכותם של תושבי המובלעת לחופש תנועה, העיכובים הבלתי סבירים בשער פוגעים בזכויות יסוד נוספות שלהם ובהן: הפגיעה בזכות לפרנסה של כל עובד המגיע באיחור מדי יום

לעבודתו, הפגיעה בזכות לחינוך ולהשכלה לכל סטודנט המגיע מדי יום באיחור ללימודיו, הפגיעה בזכות לבריאות של כל חולה המתעכב בדרכו לקבל טיפול רפואי.

10. זאת ועוד, סגירת המעבר החל משעה 9 בערב עד לשעה 6 בבוקר פוגעת קשות באוטונומיה של התושבים ובזכותם לחופש תנועה, ועלולה להפר כשלעצמה זכויות יסוד נוספות של התושבים ובהן הזכות לקבל טיפול רפואי בזמן סביר, הזכות לחיי משפחה ולחיים חברתיים.

11. הפגיעות המנויות לעיל מפרות את הוראת סעי' 43 לאמנת האג, המטיל חובה על הכוח הכובש להבטיח עד כמה שניתן את הסדר והחיים הציבוריים. חובה זו פורשה ע"י בית המשפט העליון כ"קיום משטר, השומר על זכויות האזרח ודואג לרווחתה המרבית של האוכלוסייה" (ראו: בג"צ 202/81 טביב נ' שר הביטחון, פ"ד לו(2) 622, 629).

12. בנוסף, הזכות לחופש תנועה, הזכות לכבוד, הזכות לפרנסה, הזכות לחינוך והזכות לבריאות מעוגנות באמנת גינבה הרביעית בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה משנת 1948 (ראו, למשל, סעיפים: 27, 39 ו-47 לאמנה). על כן, המגבלות, המוטלות על תושבי המובלעת, המבקשים לעבור דרך מעבר ריחן, מהוות הפרה של הוראות אמנת גינבה.

13. לצד החובות הנגזרות מכללי המשפט ההומניטרי, חלים על הכוח הכובש ושליחיו גם עקרונות המשפט החוקתי והמשפט המנהלי הישראלי. על כן, הפגיעה בזכויות היסוד דלעיל, המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, צריכה לעמוד במבחנים שנקבעו בפסקת ההגבלה.

14. אלא שהפגיעה הקשה בזכויות היסוד של תושבי המובלעת, וההשפלות הכרוכות במעבר בשער ריחן אינן עומדות במבחן המידתיות. בוודאי שאין סבירות ומידתיות בהחמרה, שחלה במצב מיום שהמפקד הצבאי הפריט את סמכויותיו והעביר לחברה פרטית את השליטה במעבר. ניתן להסתפק בבדיקה הנשענת על אמצעים טכנולוגיים כגון גלאי מתכת או מכונת שיקוף מבלי להציג שוב ושוב דרישות פוגעניות וטורדניות לתושבים. במקביל, ניתן גם לפתוח מעברים נוספים בחומת ההפרדה כדי להקל על התושבים, המבקשים לעבור ליישובים פלסטינים מעבר לגדר ובדרכם חזרה.

15. לאור כל האמור לעיל נבקשך:

- א. להורות לחברת האבטחה הפרטית להפסיק לאלתר את החיפושים המשפילים והפוגעניים;
- ב. לפתוח את המעבר 24 שעות ביממה;
- ג. להבטיח, כי החיפושים בכלי רכב מסחריים לא יגרמו נזקים לסחורה המועברת;
- ד. להורות לגורמים האחראיים להפעיל את כל המעברים באזור מובלעת ברטעה, במיוחד את שער דהאר אל-עאבד (שער מספר 5), כדי להקל על האוכלוסייה האזרחית, הכלואה בה.

בכבוד רב,

סוניה בולוס, עו"ד

העתקים:

סא"ל שרון אפק, יועמ"ש איו"ש, בפקס: 02-9977326
מר חגי אלון, עוזר השר לענייני מרקם החיים, בפקס: 03-6976990